



## Procés Participatiu per la Llei de Patrimoni Cultural

### Document de resultats del debat sectorial sobre Patrimoni Arqueològic i Paleontològic

#### Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn a l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveu la celebració de 6 sessions de debat territorials, presencials, i 6 sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la segona sessió de debat sectorial sobre Patrimoni Arqueològic i Paleontològic.

#### Data, horari i ubicació

7 de novembre de 2024 de 10h a 12h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

#### Agenda de la sessió

**10.00h a 10.15h:** Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del Patrimoni Cultural Català

**10.15h a 10.20h:** Context del procés participatiu

**10.20h a 11.15h:** Dinàmica 1: Debat entorn als eixos 1 i 2

**11.15h a 11.55h:** Dinàmica 2: Debat entorn a l'eix 3

**11.55h a 12.00h:** Conclusions, properes passes i tancament de la trobada



## **Persones participants**

Van assistir un total de 17 persones a la trobada, de les quals 6 eren dones (35%), i 11 eren homes (65%).

## **Resultats de la sessió**

### **Eix 1. Definició de Patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació**

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text així com de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

#### Resultat del debat:

#### Eix 1. Definició de Patrimoni

Missatges clau:

- Es proposa que el patrimoni es defineixi de manera flexible per permetre la incorporació de nous elements i revisar periòdicament les seves categories, amb una gestió adaptada a les necessitats específiques de cada tipus de patrimoni.
- Es demana que es millori la protecció del patrimoni paleontològic i bioarqueològic amb mesures de conservació preventiva, protocols específics de mostreig i estabilitat tèrmica, i que la bioarqueologia sigui reconeguda dins la legislació patrimonial.
- Alguns participants defensen que la paleontologia es vinculi més al patrimoni natural degut a les diferències amb l'arqueologia, mentre que d'altres consideren que està ben situada dins el patrimoni cultural, però que requereix una regulació específica per a garantir la seva protecció i gestió.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa que el patrimoni no s'ha de centrar només en les categories, sinó en la seva gestió flexible i amb l'expertesa adequada. La definició de patrimoni hauria de permetre revisions periòdiques per adaptar-se a noves incorporacions, garantint coherència i flexibilitat en la gestió.
- Es destaca la necessitat de millorar la protecció del patrimoni bioarqueològic (com les restes arqueobotàniques i arqueozoològiques), creant protocols específics per al mostreig i garantint la seva estabilitat, especialment davant del canvi climàtic. Es demana que la bioarqueologia sigui una disciplina reconeguda dins la llei.

- Algunes persones participants proposen que la paleontologia es separi de l'arqueologia i que es vinculi més al patrimoni natural, ja que les dues disciplines tenen diferències fonamentals (especialment el factor antròpic). Tanmateix altres defenen que s'ha de garantir que la paleontologia tingui un marc legislatiu propi, equiparat amb el patrimoni cultural, i d'altres consideren que és correcte que formi part del patrimoni cultural.
- Es defensa que la paleontologia, tot i estar vinculada al patrimoni cultural, ha de tenir una regulació i protecció diferenciada, ja que els fòssils i jaciments paleontològics tenen un valor específic que mereix una gestió pròpia, independent de l'arqueologia.
- Es proposa millorar la protecció del patrimoni paleontològic i bioarqueològic, especialment en relació amb el canvi climàtic. La conservació preventiva és fonamental, amb mesures com l'aïllament tèrmic per garantir la protecció dels jaciments i restes arqueològiques.
- Es destaca que el patrimoni cultural català inclou tant béns materials com immaterials que representen la identitat, història i tradicions de Catalunya. Aquest conjunt inclou monuments, jaciments arqueològics, expressions artístiques, llengua, festes, gastronomia, etc.
- Es proposa ampliar la definició del patrimoni cultural català per incloure explícitament el patrimoni immaterial, com les tradicions, la llengua i altres formes d'expressions culturals, que també formen part de la identitat col·lectiva.
- Es suggereix revisar la definició del patrimoni cultural català, entenent-lo com tot allò material i immaterial que defineix el territori i el poble català, amb especial èmfasi en la seva diversitat i evolució al llarg del temps.
- Es proposa definir clarament els diferents tipus de patrimoni, especialment el patrimoni contemporani, atès que sovint es barregen categories i resulta difícil establir-ne límits clars.

## Eix 2. Competències i coordinació

### Missatges clau:

- Es demana incrementar el personal especialitzat en arqueologia, tant en el Servei d'Arqueologia com en l'àmbit local, per garantir una supervisió i tramitació àgil i eficient de les intervencions, amb el suport de recursos pressupostaris adequats.
- Caldria que la nova Llei establís les funcions específiques dels ajuntaments en la gestió del patrimoni per evitar sobrecàrregues, reconeixent el seu rol en béns del seu territori, i enfortís la col·laboració amb altres institucions com el Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic i l'Institut Cartogràfic per una protecció integral del patrimoni.
- Es proposa simplificar i agilitzar els procediments per evitar una burocratització excessiva, i potenciar la coordinació entre diferents nivells d'administració, acadèmics i centres de recerca, utilitzant mecanismes de consulta i assessorament per fer-los més representatius i efectius.

- Es subratlla la importància de promoure el patrimoni cultural i paleontològic entre la ciutadania des de tots els nivells administratius, amb campanyes educatives i espais de debat per conscienciar la població i implicar-la en la seva preservació.

#### Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa incrementar el personal públic en bioarqueologia per gestionar millor les intervencions, des de la planificació fins a la generació de memòries, ja que la falta de recursos limita l'agilitat dels tràmits i procediments.
- Es destaca que molts ajuntaments disposen de tècnics qualificats, però no tenen les competències necessàries en matèria arqueològica. Es considera necessari diversificar i distribuir la feina per evitar colls d'ampolla i aprofitar el coneixement local.
- Es demana definir amb claredat les funcions dels ajuntaments en la gestió del patrimoni per evitar que assumeixin tasques sense reconeixement ni recursos, i establir procediments més clars que evitin sobrecàrregues i permetin la implementació efectiva de les accions necessàries.
- Caldria unificar la informació en recursos accessibles perquè el personal local, sovint amb diferents responsabilitats, pugui consultar les dades patrimonials de manera efectiva.
- Es considera essencial que la nova llei contempli una dotació pressupostària adequada per a les necessitats de protecció i gestió del patrimoni cultural.
- Es suggereix que les administracions locals tinguin un paper més actiu i competències més àmplies en la gestió del patrimoni cultural, especialment en aquells béns que es troben al seu terme municipal.
- Es destaca la importància de coordinar la gestió del patrimoni paleontològic i geològic amb el Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic i l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya per assegurar una protecció integral.
- Es proposa incrementar el personal del Servei d'Arqueologia per millorar la supervisió de les intervencions arqueològiques, garantint així la qualitat en totes les fases del procés.
- Es demana establir un vincle clar entre les institucions responsables del patrimoni paleontològic i geològic, per assegurar-ne una identificació, protecció i difusió adequades.
- Es planteja la necessitat d'una major capacitació dels agents implicats en la gestió patrimonial, assegurant que tinguin coneixements bàsics sobre la història cultural i biològica de les zones on treballen.
- Ja existeixen mecanismes de coordinació (com òrgans de consulta i assessorament), però es considera que cal potenciar-los i diversificar-los perquè siguin veritablement útils i representatius.
- Es subratlla la importància d'una coordinació transversal entre l'àmbit acadèmic, l'administració local i altres agents per tal de garantir una protecció efectiva del patrimoni.
- La llei actual defineix amb claredat les competències, però s'assenyala la necessitat de millorar la tramitació de processos per minimitzar els recursos necessaris.
- Es proposa incloure plans de contingència en cas de possibles conflictes socials o armats que puguin amenaçar el patrimoni.

- Es proposa crear espais de debat periòdics on els diferents agents puguin compartir perspectives, reptes i solucions en matèria de patrimoni.
- Es destaca que el patrimoni paleontològic, tot i les limitacions de competències, requereix una gestió eficaç per a garantir-ne la protecció i valorització social.
- Es suggereix millorar la coordinació entre museus, centres de recerca i entitats de custòdia patrimonial, potenciant la col·laboració entre els que prioritzen la conservació i els que se centren en la recerca.
- Es proposa simplificar tràmits i procediments per reduir la burocràcia i agilitzar la gestió dels expedients patrimonials, amb recursos adequats i descentralització.
- Es proposa establir a la llei una connexió entre l'Inventari de Jaciments Paleontològics i l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic per facilitar la seva protecció coordinada.
- Es demana una major difusió i foment del patrimoni cultural des de tots els àmbits administratius, incloent-hi la Generalitat, els ajuntaments, les diputacions i els centres patrimonials.
- Es planteja que la coordinació entre els agents locals i les unitats superiors com l'SPAP ha de permetre certa llibertat d'accions per evitar una burocratització excessiva que pugui frenar la gestió àgil del patrimoni.

### Eix 3. Reptes en l'àmbit del Patrimoni Cultural

#### Missatges clau:

- Es prioritza la digitalització i conservació preventiva del patrimoni, especialment el paleontològic, per garantir-ne l'accés a les futures generacions i evitar pèrdues degudes al canvi climàtic.
- Es considera fonamental reforçar el règim sancionador amb penalitats clares i dissuasòries per protegir el patrimoni, aplicable també a les administracions públiques quan incompleixin la normativa.
- Es demana un rol més actiu i clar per als ajuntaments en la gestió i protecció del patrimoni, amb recursos adequats i una millor definició de les competències per evitar la duplicació d'esforços.
- Es considera essencial apropar el patrimoni a la ciutadania, incloent projectes educatius a escoles, perquè la societat valori i protegeixi el patrimoni com a part de la seva identitat cultural.

#### Aportacions i contingut de la conversa:

- Es considera imprescindible garantir la conservació a llarg termini del patrimoni paleontològic, que requereix espais adequats d'emmagatzematge. Es proposa aprofitar intervencions com les d'infraestructures per a obtenir restes valuoses i fer servir la digitalització com una eina de conservació en casos d'emergència climàtica.
- Caldria crear un inventari específic per als elements arqueològics i paleontològics afectats pel canvi climàtic, especialment en zones litorals. A més,

- es proposa incloure l'obligatorietat de plans de contingència per a la protecció del patrimoni davant fenòmens climàtics extrems.
- La digitalització es considera clau per a millorar l'accessibilitat i la conservació del patrimoni. Tanmateix, es demana una gestió adequada del material digitalitzat, assegurant que es mantingui accessible per a professionals i ciutadans, i que s'adopti com a política prioritària per a evitar pèrdues futures.
  - Es proposa un sistema sancionador més dissuasiu, amb penalitats més clares i contundents segons la gravetat de la infracció. Es considera important que aquest règim sancionador sigui aplicable també a les administracions públiques quan no compleixin la normativa patrimonial.
  - Es subratlla la importància de donar a conèixer el patrimoni per fomentar-ne l'apreciació social, aconseguint que la ciutadania el valori i protegeixi. Es proposa facilitar l'accés a la informació patrimonial des d'edats joves, amb projectes educatius dirigits a escoles i la difusió associada a cada intervenció.
  - Es demana un sistema de protecció clar, transparent i realista, amb una definició precisa dels tipus de béns patrimonials i les seves responsabilitats. Es proposa una millor coordinació entre administracions, evitant que les competències es solapin, i que es potenciï el paper dels ajuntaments i cossos de vigilància en la protecció del patrimoni.
  - Es considera que els recursos per a la gestió i conservació del patrimoni són insuficients. Es demana ampliar el personal dedicat, facilitar els tràmits administratius i fer més accessibles els projectes d'accessibilitat universal per a garantir un patrimoni més inclusiu.
  - Es destaca la importància de treballar en la conservació preventiva i establir protocols que incloguin estudis específics en tota intervenció per assegurar la protecció dels béns. També es recomana millorar la regulació i vigilància per evitar l'ús inadequat de detectors de metalls i altres pràctiques que perjudiquin el patrimoni.

## Properes passes

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.